

LIMBA ITALIANĂ

fără profesor

Editia a patra
Reelaborata și modernizată

NICULESCU

Prefață la ediția a IV-a	5
Câteva îndrumări necesare și foarte folositoare acelora care vor studia după acest manual	7
Parte prima	
I PREPARATIVI	11
1 uno	13
2 due	16
3 tre	20
4 quattro	25
5 cinque	35
6 sei	49
7 sette	59
8 otto	73
RIPASSO	84
Parte seconda	
IL PRINCIPIO	93
Prima lezione	
Parliamo italiano!	95
Seconda lezione	
Il ritmo di un giorno qualsiasi	108
Terza lezione	
Il focolare e la famiglia	119
Quarta lezione	
Le quattro stagioni	132
Quinta lezione	
Due città illustri – due ponti famosi	148
Sesta lezione	
La brama di sapere e di șeștate informati	171

La città eterna	202
------------------------	-----

Nona lezione	
--------------	--

Gli ultimi giorni nella città eterna	218
---	-----

Décima lezione	
----------------	--

La fine della prima parte	232
----------------------------------	-----

Parte terza

I BARALDI	241
------------------	-----

Prima puntata	
---------------	--

Cosa si deve fare?...	243
------------------------------	-----

Seconda puntata	
-----------------	--

Un argomento che sta a cuore ad Anna	252
---	-----

Terza puntata	
---------------	--

Alcuni invitati	261
------------------------	-----

Quarta puntata	
----------------	--

Il Sâmbătă	270
-------------------	-----

Quinta puntata	
----------------	--

A far la spesa	279
-----------------------	-----

Sesta puntata	
---------------	--

Ai negozi di generi alimentari	287
---------------------------------------	-----

Settima puntata	
-----------------	--

La cena	295
----------------	-----

Ottava puntata	
----------------	--

Intorno alla salute	305
----------------------------	-----

Nona puntata	
--------------	--

Siam belli	312
-------------------	-----

Décima puntata	
----------------	--

All'Opera	319
------------------	-----

Undicesima puntata	
--------------------	--

Il tifo	327
----------------	-----

Dodicesima puntata	
--------------------	--

Una crociera... in vista	332
---------------------------------	-----

RIPASSO GENERALE DELLA GRAMMATICA ITALIANA	339
---	-----

Respect pentru oameni și cărți

I. Le città d'Italia	353
II. Una tradizione sempre rinnovata	357
III. L'arte in Italia	360
IV. L'architetto dei cieli	368

Parte quinta

ALESSANDRO MANZONI

I Promessi Sposi	377
------------------------	-----

GIACOMO LEOPARDI

Operette morali e pensieri	380
----------------------------------	-----

NICCOLÒ TOMMASEO

I monumenti di Pisa	383
---------------------------	-----

GIUSEPPE MAZZINI

Ai Giòvani d'Italia	386
---------------------------	-----

GIOVANNI VERGA

I Malavoglia	388
--------------------	-----

EDMONDO DE AMICIS

Dagli Appennini alle Ande	392
---------------------------------	-----

CARLO COLLODI

Pinocchio	395
-----------------	-----

LUIGI PIRANDELLO

L'eresia cătara	401
-----------------------	-----

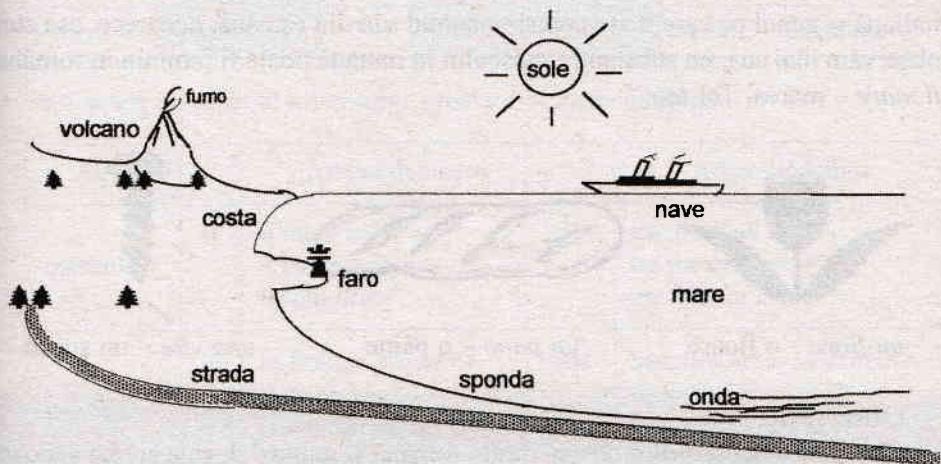
GABRIELE D'ANNUNZIO

Prose poëtiche

Il vento e la vela	406
--------------------------	-----

Il sogno della vita nuova	408
---------------------------------	-----

Să ne imaginăm că suntem pe un litoral (*litorale*) în Italia. Este o zi cu soare (*sole*). Putem vedea (vedere) bine (bene) până departe (lontano): un far (faro), un drum (strada) care merge pe coastă (costa), lângă mare (mare), o navă (nave) și un vulcan (volcano) din careiese fum (fumo).

Aceste zece cuvinte italiene *se citesc întocmai ca în românește*, multe dintre ele fiind asemănătoare cuvintelor din limba noastră. Să le facem o analiză grammaticală.

În limba italiană substantivele pot fi de două genuri: **masculin** și **feminin**; genul neutru (sau ambigen) nu există. Cum aproape toate se termină într-o vocală, de obicei cele ce se termină în **-a** sunt feminine și cele în **-o** sunt masculine. Dintre cele care se termină însă în vocala **-e** sau într-o consoană, unele pot fi feminine, iar altele, masculine.

terminația →	-a	-o	-e
Feminin	costa, sponda, strada		pane, parete, nave
Masculin		faro, fumo, volcano	fiore, sole, mare

Deoarece există numai două genuri, *articolele*, atât cele *definite* [il, la], cât și cele *indefinite* [un, una], săzesețe întotdeauna înaintea substantivelor pe care le însoțesc, sunt și ele numai de două genuri. Iată cum arată combinațiile de *articol + substantiv* și cum se traduc:

Feminin		Masculin	
definit	indefinit	definit	indefinit
<i>la strada</i> -- drumul	<i>una strada</i> – un drum	<i>il faro</i> – farul	<i>un faro</i> – un far
<i>la nave</i> – nava	<i>una nave</i> – o navă	<i>il mare</i> – marea	<i>un mare</i> – o mare

Trebuie să acordăm o deosebită atenție diferenței dintre genul unui cuvânt în italiană și genul pe care îl are corespondentul său din română, deoarece, aşa cum observăm mai sus, un substantiv masculin în italiană poate fi feminin în română: *il mare* – marea. Tot așa:

un fiore – o floare

un pane – o pâine

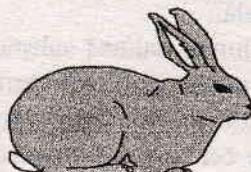
una vite – un şurub

Observație:

Chestiunea deosebirilor de gen dintre română și italiană devine și mai serioasă în cazul substantivelor care se termină în vocala -e sau într-o *consoană*, deoarece ele formează o grupă în care nu se poate preciza genul după terminație; din acest motiv se vor nota aceste substantive cu genul lor respectiv: *m.* sau *f.*

il cuore *m.* – inima *f.*
il colore *m.* – culoarea *f.*

la lepre *f.* – iepurele *m.*
la parete *f.* – peretele *m.*

În limba italiană întâlnim adesea un fenomen important: **eliziunea** – adică *eliminarea* unui sunet [de obicei o vocală]. Acest lucru se notează – la fel ca în

Respect pentru oameni și cărți

Cuvântul	în română	devine	cu articol definit	cu articol indefinit
ape	albină	→	l'ape — albina	un'ape — o albină
aria	aer	→	l'aria — aerul	un'aria — un aer
onda	undă; val	→	l'onda — valul	un'onda — un val
oliva	măslină	→	l'oliva — măslina	un'oliva — o măslină
idea	idee	→	l'idea — ideea	un'idea — o idee
uva	strugure	→	l'uva — strugurele	un'uva — un strugure

Iată acum un tabel al articolelor substantivelor la singular:

Gen		Articol definit		Articol indefinit
masculin	il	il muro <i>zidul</i> il padre <i>tatăl</i> il film <i>filmul</i>	un	un muro <i>un zid</i> un padre <i>un tată</i> un film <i>un film</i>
feminin	la l'	la finestra <i>fereastră</i> la madre <i>mama</i> la sonda <i>malul</i> l'ora <i>ora</i>	una un'	una finestra <i>o fereastră</i> una madre <i>o mamă</i> una sonda <i>un mal</i> un'ora <i>o oră</i>

EXERCITII

1. Să se traducă în limba italiană:

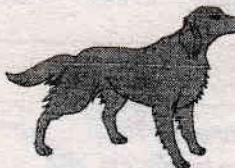
aer, o albină, coastă, o culoare, un drum, un far, o fereastră, o floare, fum, o idee, o inimă, un iepure, o mamă, o oră, o pâine, un perete, un surub, un tată, un mal, un val, un vulcan.

2. Să se scrie cu articolul definit următoarele substantive:

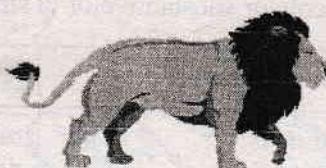
ape f., *aria*, *cuore* m., *faro*, *film* m., *finestra*, *litorale* m., *mare* f., *sponda*, *nave* f., *oliva*, *onda*, *ora*, *pane* m., *parete* f., *strada*, *uva*.

Italiana este o limbă melodioasă, de aceea se cuvine să studiem, înainte de a trece mai departe, felul în care trebuie să accentuăm cuvintele italiene. În general, locul unde se găsește accentul *nu ascultă* de vreo regulă prozodică [de accentuare] și uneori este nevoie chiar de accente grafice (scrise).

S-a spus deseori că limbile italiană și română sunt surori gemene, care au învățat să vorbească de la mama lor – limba latină –, dar au crescut și au trăit pe tărâmuri diferite. Acesta este motivul pentru care numeroase cuvinte din aceste două limbi se aseamănă și chiar se pronunță la fel:

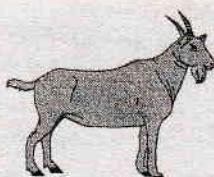
il cane

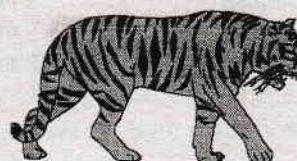
il leone

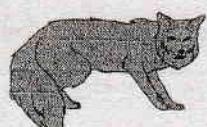
il lupo

la capra

la tigre

la volpe

În cazurile de mai sus, accentul cade pe penultima silabă, ca în marea majoritate a cuvintelor terminate în vocale. Dat fiind că numeroase cuvinte italiene se aseamănă cu cele românești, nu trebuie să credem că toate se pot pronunța punând accentul în același loc ca în limba noastră. Folosind o săgeată indicatoare, vom menționa acum câteva cuvinte similare în ambele limbi, care au însă o accentuare deosebită (accentul nu cade în același loc):

În limba română:

arbitru atom filolog formulă nucleu rapid termometru

Să comparăm acum locul accentului din aceleasi cuvinte în limba italiană:

Respect pentru oameni și cărți
 arbitro $\overset{\wedge}{arbitro}$ atomo $\overset{\wedge}{atomo}$ filologo $\overset{\wedge}{filologo}$ formula $\overset{\wedge}{formula}$ nucleo $\overset{\wedge}{nucleo}$ rapido $\overset{\wedge}{rapido}$ termometro $\overset{\wedge}{termometro}$

Pentru a evita confuzii, este necesar să stabilim câteva reguli în privința accentului. Vom considera locul accentului începând de la ultima silabă a cuvântului.

1. Cuvintele accentuate pe ultima silabă (care se termină într-o **vocală**) trebuie să poarte un *accent grafic* ['] pe această literă:

$\overset{\wedge}{libertà}$ $\overset{\wedge}{facoltà}$ $\overset{\wedge}{perchè}$ $\overset{\wedge}{però}$ $\overset{\wedge}{virtù}$ $\overset{\wedge}{cucù}$

Regula este oficial adoptată și deci obligatorie în ortografia italiană; acest accent scris se află în orice publicație sau manuscris. Uneori el se folosește și atunci când trebuie să deosebim două cuvinte care se scriu identic, cum ar fi:

e și (<i>conjuncție</i>)	è este (<i>verb</i>)
si se (<i>pronume</i>)	si da (<i>adverb</i>)
la (<i>articol feminin</i>)	là acolo (<i>adverb de loc</i>)

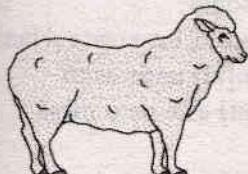
la formica

là

2. Cuvintele care au accentul pe penultima silabă, dat fiind că sunt majoritare, nu au nevoie de niciun semn pentru a indica locul accentului.

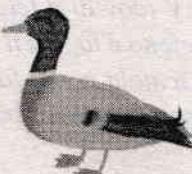
3. Din această cauză, ori de câte ori locul accentului nu va corespunde celui din limba noastră (sau nu se află unde ne pare firesc), acesta se va nota cu un punct sub vocala tonică, în cuvinte ca: *albero* (arbore, pom); *aereo* (avion); *due* (doi); *bue* (bou); *limite* (limită); *scatola* (cutie); *vocabolo* (cuvânt); *unico* (unic) etc.

una pecora

una rondine

un'anatra

S În general, această literă se pronunță ca în română, dar atunci când se află între două vocale poate suna uneori ca un **z**¹: casa, isola, chiesa, così.

Z are două pronunțări distințe:

- ca un **t** românesc: Venezia, canzone, forza, grazie, lezione, senza, speranza, stanza, Firenze (Florența).
- ca un fel de **dz** sonor, aproape de **dț**, pe care îl vom nota cu un punct deasupra: pranzo, romanzo, žanžara, želo, žero, žia, žio, žig žag, žožologo.

Mai întâi de a încheia această lecție, trebuie să reținem că substantivele masculine primesc articolele **lo/uno** atunci când încep cu:

- consoana **z**: lo žio, lo žodiaco, uno žaino.
- consoana **s** **impur** [adică urmat imediat de o altă consoană: **s + cons.**]: lo sguardo, lo sport, lo studente, uno scolaro.
- **o vocală**, iar dat fiind că articolul se termină într-o vocală, pronunțarea impune o eliziune, deci un apostrof: l'**'/un'**: l'årbitro, un'ålbero, l'asjon, l'åtomo, l'eco, l'e.

 Scrieți și citiți cu voce tare, de mai multe ori, următoarele propoziții:

① il numero uno – ② il numero due – ③ il numero tre

La Libertà è una idea vitale e una virtù. Libertatea este o idee vitală și o virtute.
Il cane è un animale doméstico. Câinele este un animal domestic (de casă).

Il lupo è un animale selvatico. Lupul este un animal sălbatic.
Il gufo grande è in un albero, non è vero? Bufnița mare este într-un pom, nu-i aşa?
Sì, è vero, il gufo è là, in un albero. Da, este adevărat, bufnița este acolo, într-un pom.

La pecora è un po' più lontano, in un prato. Oaia este puțin mai departe, într-o pășune.

Il leone e la tigre sono molto lontano, in Asia. Leul și tigrul sunt foarte departe, în Asia.

Dove è (dov'è) il telefono? Unde este telefonul?
Il telefono è là, tra il libro e la lampada. Telefonul este acolo, între carte și lampă.
E la scatola con il film dov'è? Și cutia cu film[ul] unde este?
La scatola con il film è su una tavola. Cutia cu film[ul] este pe o masă.

¹ Nu este generalizat; în Toscana sună totdeauna ca un **s** normal: *casa, chiesa*.

3. Să se pronunțe cu voce tare și multă atenție, ținându-se seama de regulile invățate în această lecție, următoarele cuvinte:

albero, animale, arbitro, atomo, colore, cuore, cucù, facoltà, filologo, formica, formula, forza, padre, perchè, però, pranzo, pecora, sguardo, speranza, stanza, scatola, isola, eco, euro, bue, due, veicolo, popolo, zanzara, zero, žia, žio, unico.

4. Se vor atașa fiecărui dintr-o cuvintele de mai jos articolul definit și, separat, cel indefinit, apoi se vor traduce ambele în limba română:

anatra, canzone f., cane m., capra, cucù m., eco, gufo, rondine f., idea, leone m., lezione f., facoltà f., limite m., nuvola, pecora, romanzo, scatola, virtù f., tigre m., volpe f., telefono.

Câteva anagrame

O *anagramă* este un cuvânt obținut prin schimbarea ordinii literelor unui cuvânt inițial. Căutați să schimbați ordinea literelor din cuvintele de mai jos pentru a obține 12 cuvinte italiene întâlnite în aceste două lecții:

camfori _____

optar _____

da-palma _____

parca _____

frasinet _____

perle _____

o-capre _____

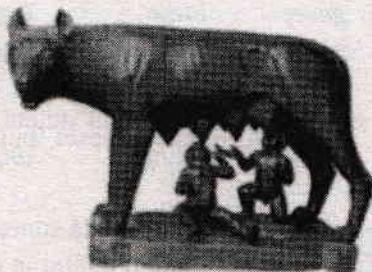
gerti _____

nedinor _____

sonia _____

lonvaco _____

napsod _____

*La lupa con
Romolo e Remo*

Toate cuvintele italiene studiate până acum au avut sunete care au fost redăte, la fel ca cele din română, fiecare printr-o singură literă:

bambino, cuore, finestra, porta, strada ...

Există însă litera **h**, care se întâlnește în scris, dar *nu se pronunță* niciodată¹. Foarte puține cuvinte folosesc această literă și, dintre ele, cele mai cunoscute sunt:

ho = (eu) am *hai* = (tu) ai *ha* = (el, ea) are

Unele litere includ lângă ele această literă pentru a obține o pronunțare deosebită. Astfel de grupuri care conțin **h** mut se întâlnesc de altfel și în limba noastră. Să considerăm următoarele cazuri:

① litera **c** urmată de vocalele **e** sau **i** se pronunță ca în românește:

<i>pace</i>	pace	<i>voce</i>	voce	<i>cento</i>	o sută
<i>cifra</i>	cifră	<i>vicino</i>	vecin	<i>cioè</i>	adică

Însă atunci când vrem să separăm aceste două sunete, introducem un **h** mut:

<i>che</i>	ce	<i>orchestra</i>	orchestră	<i>anche</i>	de asemenea
<i>chi</i>	cine	<i>chiave</i>	cheie	<i>chimica</i>	chimie

② litera **g** urmată de vocalele **e** sau **i** se pronunță ca în românește:

<i>gelo</i>	ger	<i>gente</i>	lume	<i>gesto</i>	gest
<i>giardino</i>	grădină	<i>gioco</i>	joc	<i>giù</i>	jos

Însă atunci când vrem să separăm aceste două sunete, introducem un **h** mut:
preghiera rugăciune *ghianda* ghindă *unghia* unghie

Ortografia italiană oferă și o altă literă care redă sunetul **c** (**k**) intr-un caz special. Este vorba de grupul **cu**, pe care îl putem întâlni în diferite cuvinte: *scuola, culto, curioso*. De regulă însă, sunetul **cu** (**ku**) urmat de o vocală se transcrie cu litera **q**:

¹ De altfel italienii nici nu pot pronunța sunetul **h** din românește; cuvinte ca *hartă* și *hărție* devin amândouă: *carta*. Pe de altă parte, cuvintele tehnice care conțin **h** în mai toate limbile lumii nu păstrează această consoană în italiană: *idrogeno* (hidrogen), *ipnosi* (hipnoză), *oroscopo* (horoscop).

giù

su

qui

gelato

Cunoscând acum un număr mai mare de substantive, se cuvine să studiem și cuvintele care le însoțesc de obicei, pentru a le descrie: **adjectivele**. Acestea se acordă în gen și număr cu substantivele pe care le determină, în felul următor:

Masculin

un muro bianco – un zid alb
un cielo sereno – un cer senin

Feminin

una porta bianca – o ușă albă
una voce serena – o voce senină

Iar în cazul în care adjectivele au o singură terminație pentru ambele genuri, avem:

Masculin

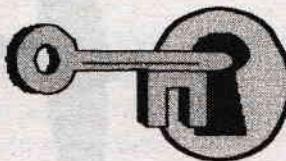
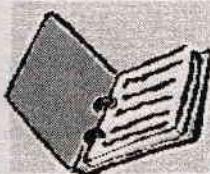
un muro verde – un zid verde

Feminin

una porta verde – o ușă verde

În practica vorbirii oricărei limbi, substantivele pot fi deseori însoțite de un adjecțiv demonstrativ – acest, această –. În astfel de cazuri, trebuie să ținem seama că, în limba italiană, aceste adjective se aşază întotdeauna **înaintea** substantivului; în limba română ele pot sta fie înainte, fie după substantivul care le însoțește: *acest caiet* ori *caietul acesta*.

questo quaderno – *acest caiet/caietul acesta*

questa chiave – *această cheie/cheia aceasta*

Or, cum aceste adjective determină un obiect, o idee sau o persoană, ele se folosesc în special la formarea întrebărilor simple: Ce este *acesta/aceasta*? În limba